

بررسی تاثیر ویژگی های هیات مدیره و کمیته حسابرسی بر افشای ریسک در شرکت های بورس اوراق بهادار تهران

سجاد غضنفری^۱

گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی، واحد بوشهر، دانشگاه پیام نور، عسلویه، ایران

^۱ نویسنده مسئول

چکیده:

هدف این تحقیق بررسی تاثیر ویژگی های هیات مدیره و کمیته حسابرسی بر افشای داوطلبانه اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. قلمرو مکانی این تحقیق شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی سال های بین ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ است. ویژگی های هیات مدیره و کمیته حسابرسی در این تحقیق متغیرهای مستقل و افشای ریسک متغیر وابسته است. نتایج تحقیق نشان داد بین اندازه هیات مدیره و افشای ریسک شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. بین میزان تخصص کمیته حسابرسی و افشای ریسک شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: ویژگی های هیات مدیره، کمیته حسابرسی، افشای ریسک

مقدمه

شفافیت یکی از عوامل مهم اثر گذار بر جذابیت شرکت برای سرمایه گذاران و به عنوان یکی از عناصر اصلی در چارچوب نظام های راهبری شرکتی است. میزان شفافیت بسته به تمایل و توان مدیریت برای تصحیح هرگونه تمایز های آگاهی دهنده برای مشارکت کنندگان بازار است. در دراز مدت، بازار های سرمایه تنها از طریق استقرار یک محیط اطلاعاتی شفاف پیشرفت خواهند کرد. در این محیط، شفافیت اطلاعات مالی نقشی انتقادی دارد.

به واقع، شرکت هایی که در تحقق استاندارد های شفافیت ناتوانند، ریسک زیادی دارند که اعتبار مدیران آنها را تحت الشعاع قرار می دهد. در این حالت، این شرکت ها با کاهش اعتماد سرمایه گذاران و سهامداران مواجه خواهند بود که منجر به زیان بازار سرمایه و کاهش جایگاه اعتباری شرکت و کاهش نقد شوندگی در بازار خواهد شد. از طرفی دیگر مدهانی معتقد است که مزایایی با اهمیت در افشای داوطلبانه برای ایجاد یک سیستم شفاف وجود دارد (مدهانی، ۲۰۰۹).

بیشتر حسابرسان مستقل انتظار دارند که طی سال، کمیته حسابرسی همکاری آنها را طلب کند. حسابرسان مستقل به این خدمت به عنوان بخشی از مسئولیت حرفه ای خود نگاه می کنند. از زمانی که فعالیت کمیته حسابرسی افزایش یافته، این نوع خدمات رشد فوق العاده ای داشته است (حساس یگانه و حسینی بهشتیان، ۱۳۸۱). تمرکز اصلی گروه مشورتی هیئت نظارت عمومی بر استقلال حسابرسان (۱۹۹۴)، بر نقش کمیته حسابرسی بوده است و پیشنهادهای مطرح شده در این گروه بر اهمیت نقش استقلال حسابرسان در بهبود اثربخشی کمیته حسابرسی تاکید دارد. برای مثال، در گزارش مربوط به این گروه بیان شده که جهت افزایش ارزش استقلال حسابرسی، اعضای هیئت مدیره و کمیته حسابرسی باید نظرات حسابرسان مستقل را به عنوان توصیه های حرفه ای درباره مناسب بودن اصول حسابداری به کار گرفته شده یا پیشنهادی جهت شفافیت افشاهای مالی و همچنین میزان تهاجمی یا محافظه کار بودن اصول حسابداری و برآوردها، مورد توجه قرار دهند. از این رو، کمیته حسابرسی استقلال حسابرس را تقویت می کند (کثیری، ۱۳۸۴).

هیئت استانداردهای حسابرسی انجمن حسابداران رسمی آمریکا، در بیانیه شماره ۱۶ استانداردهای حسابرسی با عنوان «ارتباط با کمیته حسابرسی»، حسابرسان مستقل را در مواردی مشخص، به ارتباط با کمیته حسابرسی ملزم کرده است. این ارتباطات برای افزایش جریان اطلاعات سودمند از حسابرسان به سمت کمیته حسابرسی و کمک به اعضای کمیته و نظارت بر فرایند گزارشگری مالی و افشای مرحله ای که مدیریت مسئولیت آن را بر عهده دارد، مفید است. در نتیجه، در سازمان های بزرگتر و پیچیده تر، این اطلاعات به عنوان ابزاری مهم در تصمیم گیری دقیق دارای ارزش بیشتری می شود. حسابرسان به عنوان کارشناسان حسابرسی و موضوعهای حسابداری می توانند به کمیته حسابرسی در بهتر انجام دادن وظیفه نظارتی فرایند گزارشگری مالی کمک فراوانی کنند. در نهایت باید اذعان کرد که کمیته حسابرسی هر گونه اختلاف نظر بین حسابرس مستقل و مدیریت را برطرف می کند (حساس یگانه، ۱۳۸۱).

از طرفی جنسن و همکاران (۲۰۰۳) تحقیقی را ارائه کردند که در آن شرکت های دریایی سوئد و نروژ را با توجه به نظریه نمایندگی و اصول حاکمیت شرکتی مورد بررسی قرار دادند آنها یافتند که عملکرد مناسب هیئت مدیره در شفافیت اطلاعات حسابداری موجب بهبود عملکرد مالی شرکت و جلب اعتماد سرمایه گذاران نسبت به اطلاعات ارائه شده توسط شرکت می شود (منتظری و همکاران، ۱۳۹۳).

نتایج حاصل از بررسی های به عمل آمده نشان می دهد که بهبود شفافیت اطلاعات مالی و حسابداری در بورس اوراق بهادار تهران می تواند موجب افزایش اعتماد عمومی به مدیران شرکت های پذیرفته شده در بورس گردد و این اعتماد افزایش فعالیت سرمایه گذاران را به همراه دارد (پناهیان، ۱۳۸۹). همچنین پژوهش ها نشان می دهد کمیته های حسابرسی سازو کاری برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و غیر مدیران، محافظت از سرمایه گذاران، تقویت سیستم کنترل داخلی و حفظ کیفیت افشای اطلاعات حسابداری و مالی دارد. هو و وونگ (۲۰۱۲) پی بردند که شرکت های بزرگ با کمیته های حسابرسی مستقل متشکل از مدیران مستقل، از عملکرد و شفافیت اطلاعات حسابداری و مالی اثر بخش تری برخوردارند. بنابراین فرض می شود که بین تعداد مدیران غیر اجرایی در کمیته حسابرسی و افشای حاکمیت شرکتی رابطه مثبت وجود دارد. با توجه به مطالب بیان شده در این تحقیق ما برآنیم که رابطه بین ویژگی های هیات مدیره و کمیته حسابرسی برافشای ریسک در شرکت های بورس اوراق بهادار تهران را بررسی کنیم.

پیشینه تحقیق

صادقی (۱۳۹۷) در تحقیقی تحت عنوان "تاثیر ویژگی های هیات مدیره و کمیته حسابرسی بر افشای داوطلبانه اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" به بررسی پرداخت. قلمرو مکانی این تحقیق شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی سال های بین ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ است. بین ترکیب هیات مدیره و افشای داوطلبانه اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. بین دوگانگی مدیرعامل و افشای داوطلبانه اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود ندارد. بین اندازه کمیته حسابرسی و افشای داوطلبانه اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. بین تعداد جلسات کمیته حسابرسی و افشای داوطلبانه اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. بین میزان تخصص کمیته حسابرسی و افشای داوطلبانه اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

جمال نژاد و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی عوامل تعیین کننده میزان افشای اجتماعی در گزارشات سالانه شامل: اندازه هیات مدیره، درصد مدیران غیرموظف هیات مدیره، تعداد جلسات هیات مدیره، اندازه کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی، تخصص مالی کمیته حسابرسی پرداختند. روش تحقیق شبه تجربی و داده های تحقیق از ۱۱۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در طی سال های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۳ بود. نتایج این پژوهش نشان داد که بین ویژگی های هیات مدیره و کمیته حسابرسی با افشای اجتماعی ارتباط معناداری وجود دارد.

ساما و همکاران (۲۰۱۵) در تحقیقات خود به بررسی ارتباط بین ساختار هیات مدیره و کمیته حسابرسی بر افشای داوطلبانه پرداختند. طبق تحلیل های انجام شده نتایج پژوهش آنان حاکی از آن بود که بین اندازه هیات مدیره، ترکیب هیات مدیره و دوگانگی وظیفه مدیرعامل با افشای داوطلبانه ارتباط معنادار وجود دارد. همچنین بین کمیته حسابرسی و افشای داوطلبانه ارتباط معنادار وجود دارد.

جان و همکاران^۳ (۲۰۱۶) در پژوهش خود به بررسی ارتباط بین تخصص حسابداری کمیته حسابرسی و افشای داوطلبانه پرداختند. هدف از پژوهش حاضر چگونگی تاثیرگذاری کمیته حسابرسی بر زمان بندی گزارشگری مالی می باشد. طبق بررسی های انجام شده نتایج پژوهش حاکی از آن است که با افزایش سطح تخصص حسابداری کمیته حسابرسی، زمان بندی اطلاعات مالی نیز بهبود می یابد. بنابراین رابطه مثبت معناداری بین افشای داوطلبانه و تخصص حسابداری کمیته حسابرسی وجود دارد.

فرضیات تحقیق

۱- بین ویژگی های هیات مدیره و کمیته حسابرسی بر افشای ریسک در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیات فرعی :

- بین اندازه هیات مدیره و افشای ریسک رابطه معناداری وجود دارد.
- بین میزان تخصص کمیته حسابرسی و افشای ریسک رابطه معناداری وجود دارد.

هدف تحقیق

هدف کاربردی این تحقیق ارائه اطلاعات لازم به مدیران شرکتها جهت تدوین استراتژیهای سازمانی و سرمایه گذارانی که می خواهند در شرکتهای بورس اوراق بهادار تهران سرمایه گذاری کنند. این پژوهش، از نوع پژوهشهای کاربردی است که می تواند مورد استفاده گروه کثیری از استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری جهت سرمایه گذاری در بازار سرمایه و در نتیجه تخصیص بهینه منابع، به منظور رشد و توسعه اقتصادی کشور قرار گیرد. از جمله استفاده کنندگان از نتایج پژوهش حاضر، عبارتند از سهامداران بالفعل و بالقوه به عنوان گروه اصلی استفاده کننده از اطلاعات حسابداری و در نتیجه تأمین کنندگان عمده بازار سرمایه، تحلیلگران، حسابرسان، دولت، مدیران و کارکنان شرکت و همچنین سازمان بورس و اوراق بهادار تهران.

تجزیه و تحلیل

تجزیه و تحلیل به عنوان فرایندی از روش علمی، یکی از پایه های اساسی هر تحقیق است. برای این منظور از فنون آماری توصیفی و استنباطی استفاده خواهد شد. با استفاده از این آمار توصیفی شاخص های آماری اطلاعات گرد آوری شده، محاسبه و با استفاده از ابزارهای نمودار جدولی و نمودار گرافیکی مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت. از فنون استنباطی نیز برای آزمون فرضیه ها و رسیدن به پاسخ سوالات بر اساس احتمال استفاده خواهد شد.

تجزیه و تحلیل داده های این تحقیق و آزمون فرضیه های آن توسط نرم افزار Excel و EVIEWS انجام خواهد شد. به این ترتیب که اطلاعات فراهم شده توسط پایگاههای اطلاعاتی ابتدا در نرم افزار Excel دسته بندی و مرتب سازی خواهد شد. سپس به نرم افزار EVIEWS منتقل می گردد تا آزمونهای آماری مورد نظر بر روی آنها انجام شود. آزمونهای که انجام می شود ابتدا برای تشخیص ثابت یا تصادفی بودن از آزمون چو می شود. و اگر فرض صفر آزمون چو مبنی بر اینکه شرکتها و یا سال ها تاثیر نداشته اند رد شد آزمون هاسمن را برای تشخیص ثابت یا تصادفی بودن واحدهای مقطعی انجام می دهیم.

متغیر مستقل

میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی

کمیته حسابرسی^۱، کمیته ای است متشکل از معمولاً ۳ تا ۷ نفر از اعضای غیر موظف هیئت مدیره که مسئولیت نهایی نظارت بر کلیه فعالیتهای مالی شرکت را بر عهده دارد. نکته درخور توجه در این زمینه، موضوع غیر موظف بودن اعضای کمیته است. منظور از اعضای غیر موظف کمیته حسابرسی، اعضای است که در عین عضویت در هیئت مدیره شرکت، مسئولیت اجرایی یا عملیاتی در آن ندارند. نسبت اعضای مالی در کمیته حسابرسی به اعضای غیر مالی حاضر در این کمیته (رستم و همکاران، ۲۰۱۳)

اندازه هیات مدیره

هیئت مدیره یا گروه راهبران یک شورا متشکل از اعضای انتخاب شده یا انتصاب شده است که سیاست گذاری و تصمیم گیری کلان سازمان را بر عهده دارند. یکی از وظایف اصلی هیئت مدیره انتصاب مدیرعامل و نظارت بر عملکرد وی است. تعداد اعضای موظف و غیرموظف حاضر در هیات مدیره شرکت ها (نجفی و همکاران، ۱۳۹۲).

متغیر وابسته :

افشای ریسک براساس شاخص های پیشنهادی توسط بوتوسان (۱۹۹۷) که برگرفته از نظرات کمیته جنکینز بود، اندازه گیری می شود. در مدل بوتوسان، شاخص های مورد استفاده از طریق گزارشات راهبری شرکتی و نیز ارقام رتبه بندی شرکت های آمریکایی استخراج شده بود.

به دلیل فقدان موارد مذکور در ایران و باتوجه به این که سازمان حسابرسی قالب نمونه گزارشگری را در کتابچه ای تحت عنوان " شرکت سهامی عام نمونه - صورت های مالی " در سال ۱۳۷۹ منتشر نموده و شرکت ها در تهیه و گزارش اطلاعات به شاخص های مندرج در آن تکیه می کنند، این امر امکان افشای اطلاعات ریسک در متن صورت های مالی را محدود نموده است. لذا برای استخراج شاخص های افشا به گزارش فعالیت هیات مدیره شرکت ها اتکا گردید.

مدل تحقیق :

$$RISK\ Disclosure_{it}$$

$$= a_0 + a_1 Board_{it} + a_2 Audit\ Committee_{it} + a_3 Lev_{it} + a_4 Age_{it} + a_5 Size_{it} + a_6 ROA_{it} + \epsilon_{it}$$

$RISK\ Disclosure_{it}$: افشای داوطلبانه اطلاعات

$Board_{it}$: ویژگی های هیات مدیره

$Audit\ Committee_{it}$: ویژگی های کمیته حسابرسی

Lev_{it} : اهرم مالی

Age_{it} : عمر شرکت

$Size_{it}$: اندازه شرکت

ROA_{it} : بازده دارایی ها

آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

ϵ_{it} : سطح خطا

نام متغیر	حداقل	حداکثر	میان	میانگین	انحراف معیار
افشای ریسک	۰,۱۱۲	۰,۷۳۵	۰,۳۸۱	۰,۴۱۲	۰,۶۶۹
میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی	۰,۴	۰,۸	۰,۶۹	۰,۶۵	۰,۴۱
اندازه هیات مدیره	۴	۸	۶,۲	۶,۸	۲,۳
اندازه شرکت	۱۰,۶۲۹	۱۴,۲۲۳	۱۲,۸۲۵	۱۲,۶۳۹	۵,۰۰۲
اهرم مالی	۰,۰۸۴	۰,۹۱۵	۰,۴۶۱	۰,۴۷۵	۰,۲۳۱
بازده دارایی ها	-۰,۳۹۱	۰,۸۷۷	۰,۳۰۴	۰,۳۱۶	۰,۵۱۷

آزمون فرضیات

جدول (۲) آزمون رگرسیون فرضیه های اول

نام متغیر	ضرایب برآوردی	انحراف برآورد	آماره t	سطح معناداری
ثابت	۰,۵۱۷	۰,۰۹۹	۵,۲۲۳	*۰,۰۱۲
اندازه هیات مدیره	۰,۲۱۴	۰,۰۳۷	۵,۷۸۳	*۰,۰۰۷
اهرم مالی	۳,۲۲۶	۰,۴۱۵	۷,۷۷۳	*۰,۰۰۶
عمر شرکت	-۰,۳۰۲	۰,۱۱۷	-۲,۵۸۱	۰,۰۸۷
اندازه شرکت	-۰,۶۹۲	۰,۵۵۷	-۱,۲۴۲	۰,۰۹۶

ANOVA		دوربین - واتسون	R ²	
سطح معناداری	آماره F		ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین
**.,...	۵۵,۲۶۹	۱,۷۸۶	۰,۵۵۱	۰,۵۶۸

با توجه به جدول ۲ چون مقدار آماره آزمون دوربین واتسون در فاصله ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد فرض وجود همبستگی بین خطاها رد شده و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰,۵۵۱ می باشد، نشان می دهد که ۵۵,۲ درصد از کل تغییرات افشای ریسک، وابسته به متغیرهای مستقل و کنترلی در این معادله می باشد.

از طرفی، با توجه به معنی داری مقدار آزمون F (۵۵,۲۶۹) در سطح خطای کوچک تر از ۰,۰۱، می توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیرهای مستقل، کنترل و وابسته، مدل خوبی بوده و مجموعه متغیرهای مستقل قادرند تغییرات افشای ریسک را تبیین کنند.

جدول ۳ آزمون رگرسیون فرضیه های دوم

نام متغیر	ضرایب برآوردی	انحراف برآورد	آماره t	سطح معناداری
ثابت	۰,۳۱۳	۰,۰۴۷	۶,۶۵۹	*.,۰۰۸
میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی	۰,۵۲۸	۰,۱۰۲	۵,۱۷۶	*.,۰۱۵
اهرم مالی	۰,۶۱۶	۰,۲۰۳	۳,۰۳۴	*.,۰۴۱
عمر شرکت	-۰,۱۶۹	۰,۱۵۸	-۱,۰۷۱	۰,۰۷۸
اندازه شرکت	-۰,۳۷۱	۰,۳۵۵	-۱,۰۴۵	۰,۰۶۹

* سطح خطای ۵ درصد

قابلیت تبیین و معناداری کل مدل

ANOVA		دوربین - واتسون	R ²	
سطح معناداری	آماره F		ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین
**.,...	۵۲,۰۰۸	۱,۹۹۲	۰,۴۷۶	۰,۴۸۷

** سطح خطای ۱ درصد

با توجه به جدول ۳ چون مقدار آماره آزمون دوربین واتسون در فاصله ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد فرض وجود همبستگی بین خطاها رد می شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰,۴۷۶ می باشد، نشان می دهد که ۴۷,۶ درصد از کل تغییرات افشای ریسک، وابسته به متغیرهای مستقل و کنترلی در این معادله می باشد. از طرفی، با توجه به معنی داری مقدار آزمون F (۵۲,۰۰۸) در سطح خطای کوچک تر از ۰,۰۱، می توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیرهای مستقل، کنترل و وابسته، مدل خوبی بوده و مجموعه متغیرهای مستقل قادرند تغییرات افشای ریسک را تبیین کنند.

نتیجه گیری :

فرضیه اول

H_0 : بین اندازه هیات مدیره و افشای اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین اندازه هیات مدیره و افشای اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول ۲ ضریب برآوردی بین متغیر اندازه هیات مدیره و افشای ریسک، نشان از رابطه مثبت و مستقیم بین متغیر اندازه هیات مدیره و افشای ریسک دارد. از طرفی، با توجه به سطح معناداری آماره t متغیر اندازه هیات مدیره و افشای ریسک، به دلیل کمتر بودن از سطح خطای ۵ درصد می توان با اطمینان ۹۵ درصد فرضیه H_0 را رد نمود و می توان بیان کرد، بین اندازه هیات مدیره و افشای ریسک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم

H_0 : بین میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی و افشای ریسک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی و افشای ریسک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول ۳ ضریب برآوردی بین متغیر میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی و افشای ریسک، نشان از رابطه مثبت و مستقیم بین متغیر میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی و افشای ریسک دارد. از طرفی، با توجه به سطح معناداری آماره t متغیر میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی و افشای ریسک، به دلیل کمتر بودن از سطح خطای ۵ درصد می توان با اطمینان ۹۵ درصد فرضیه H_0 را رد نمود و می توان بیان کرد، بین میزان تخصص اعضای کمیته حسابرسی و افشای ریسک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

پیشنهادهات

- ۱- پیشنهاد می شود با توجه به نتایج حاصل از تحقیق همواره استفاده کنندگان صورتهای مالی هنگام تجزیه تحلیل برای خرید سهام شرکت ها به متغیرهای همچون ارزش ایجاد شده برای سهامداران مثل افشای داوطلبانه توجه داشته باشند.
- ۲- مدیران: با توجه به اینکه هدف مدیران این است که اعتماد مالکان شرکت را فراهم کنند، به آنها پیشنهاد می شود که از افشای ریسک بالا استفاده کنند.
- ۳- نظر به اینکه افشای ریسک به وسیله شرکت ها یکی از منابع اطلاعاتی مهم و ارزشمند سرمایه گذاران، اعتباردهندگان و سایر ذینفعان در اتخاذ تصمیمات آگاهانه اقتصادی محسوب می گردد و با توجه به نتایج آزمون فرضیه های اول، به سرمایه گذاران، سهامداران و سایر گروه های ذینفع پیشنهاد می شود در زمان سرمایه گذاری در سهام شرکت ها به تعداد اعضای هیات مدیره و تعداد جلسات اعضای هیات مدیره شرکت ها در طول سال توجه نمایند چرا که در این شرکت ها افشای ریسک بیشتر صورت پذیرفته و تصمیم گیری با توجه به این اطلاعات می تواند ریسک سرمایه گذاری را کاهش دهد. همچنین، دواگذاری مدیرعامل در شرکت ها یک عامل موثر در کاهش افشای اطلاعات در شرکت ها می باشد و سرمایه گذاری در شرکت هایی از این دست بدون تحقیق و مطالعه توصیه نمی شود.

- ۴- افزون بر این، با توجه به نتایج آزمون فرضیه دوم و نقش ساز و کارهای نظارتی مهمی چون کمیته حسابرسی بر افشای ریسک و بهبود کیفیت گزارشگری مالی، به سرمایه گذاران، سهامداران و سایر گروه های ذینفع پیشنهاد می شود در زمان سرمایه گذاری

در سهام شرکت ها به میزان تخصص کمیته حسابرسی نیز توجه نمایند و در شرکت هایی سرمایه گذاری نمایند که کمیته حسابرسی آن دارای کارکرد مطلوبی باشد چرا که در این دسته از شرکت ها سطح افشای اطلاعات در صورتهای مالی بالاتر بوده و اطلاعات لازمه در اختیار افراد و گروه های ذینفع قرار می گیرد.

محدودیت های پژوهش

در انجام هر پژوهش محدودیت هایی بر سر راه پژوهشگر قرار می گیرد که این پژوهش نیز از آن مستثنی نیست. برخی از، عمده ترین محدودیت های این پژوهش عبارتند از:

۱. با توجه به شرایط متغیرهای پژوهش، امکان انجام پژوهش بر روی تمام شرکت ها میسر نبوده، لذا این امر منجر به کاهش تعداد نمونه های پژوهش شده است.
۲. می توان گفت که مهم ترین محدودیت این است که با توجه به حذف برخی شرکت ها از نمونه آماری، تعمیم نتایج این پژوهش است که باید با احتیاط و دقت بیشتری صورت پذیرد و در مقایسه شرکت ها با یکدیگر باید احتیاط بیشتری بکار گرفته شود.

منابع فارسی :

- آقایی، علی و بابایی، ساسان. (۱۳۹۳). بررسی اثر تغییر در اظهارنظر حسابرس بر به موقع بودن افشای اطلاعات مالی. مطالعات تجربی حسابداری مالی. دوره ۱۱. شماره ۴۲. صص ۱-۲۹
- بیات، علی و علی احمدی، سعید. (۱۳۹۳). بررسی ارتباط بین تاخیر حسابرسی و به موقع بودن گزارشگری مالی. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی. دوره ۶. شماره ۲۲. صص ۹۷-۱۲۱
- جمال نژاد، محمد جواد؛ پورحیدری، امید و اخدانی پور، احمد. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر ویژگی های هیأت مدیره و کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای اجتماعی در گزارشات سالانه. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید باهنر کرمان. دانشکده مدیریت و اقتصاد.
- حساس یگانه، یحیی؛ ولی زاده لاریجانی، اعظم و محمدی، امیر. (۱۳۹۱). به بررسی تأثیر تخصص صنعت حسابرس بر گزارشگری مالی و واکنش بازار سرمایه. بورس اوراق بهادار. سال پنجم. شماره ۱۹
- حسینی، سید جواد و کرمشاهی، بهنام. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین بهبود گزارشگری مالی و حسابرسی. فصلنامه پژوهشهای حسابداری. دوره ۲. شماره ۳. صص ۱-۲۱
- خامکی، علی؛ عباسی، ابراهیم و نیکپور، زهرا. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین ساختار هیات مدیره، کمیته حسابرسی و افشای اختیاری. پنجمین کنفرانس ملی علوم مدیریت نوین. گرگان. انجمن علمی و حرفه ای مدیران و حسابداران گلستان.
- دشتی، فیروز. (۱۳۹۱). رابطه بین به موقع بودن گزارشگری مالی با حاکمیت شرکتی بر شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز. دانشکده اقتصاد.
- سمیع پور، مجتبی؛ کوچکی، محدثه و کوچکی، الهام. (۱۳۹۵). تأثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر افشای اختیاری اطلاعات. دومین کنفرانس بین المللی حسابداری، اقتصاد و مدیریت مالی. شهرکرد، دانشگاه پیام نور واحد شهرکرد.
- معین الدین، محمود و دهقان، فتنه. (۱۳۹۱). بررسی اثر ساختار حاکمیت شرکتی بر کیفیت افشای اطلاعات. دهمین همایش ملی حسابداری ایران.
- معین الدین، محمود؛ حیرانی، فروغ و عسگرانی، نرگس. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بهبود اظهارنظر حسابرسی با زمان بندی افشا. دومین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه گذاری.
- یوسفی آذر، سیده الهام. (۱۳۹۱). اثربخشی کمیته حسابرسی در بهبود کیفیت گزارشگری مالی. اولین همایش منطقه ای پژوهش ها و راه کارهای نوین در حسابداری و مدیریت.

منابع لاتین

- Alexandrina, Ş. C. (2007). How do board of directors affect corporate governance disclosure? the case of banking system, (47) , 127-146.
- Al-Mamun, A, Yasser, Q, & Rahman, A. (2014). Relationship between audit committee characteristics, external auditors and economic value added of public listed firms in Malaysia. Corporate ownership control, vol12. No 1
- Barako, D. G. and Brown, A. (2008). Corporate social reporting and board representation: evidence from the Kenyan banking sector. Journal of Management and Governance, 12, 309-324.
- Barros, C., Boubaker, S., and Hamrouni, A. (2013). Corporate governance and voluntary disclosure in France. The Journal of Applied Business Research, 29 (2), 561-578.
- Chau, G., and Gray, S. J. (2010). Family ownership, board independence and voluntary disclosure: Evidence from Hong Kong. Journal of International Accounting, Auditing and Taxation. 19, 93-109.
- Donnelly, R., and Mulcahy, M. (2008). Board structure, ownership, and voluntary disclosure in Ireland. Corporate Governance: An International Review, 16 (5), 416-429.
- Emeh, Y. (2013). Audit committee and timeliness of financial reports: empirical evidence from Nigeria. Journal of economics and sustainable development, vol4. No 20
- Huafang, X. , & Jianguo, Y. (2007). Ownership structure, board composition and corporate voluntary disclosure: Evidence from listed companies in China. Managerial Auditing.